

Factors Determinants en la Fixació dels Coeficients d'Increment de l'Impost d'Activitats Econòmiques

Joan Gil Trasfi

Universitat Pompeu Fabra

C/ Balmes, 132

08008 - Barcelona

Aquest article pretén contrastar empíricament la influència d'un conjunt de variables, que hom consideraria com a factors explicatius, sobre la fixació dels coeficients d'increment de l'Impost d'Activitats Econòmiques (I.A.E.). Per dur a terme l'estudi, hem realitzat una anàlisi de regressió entre aquests coeficients, per una banda, i per l'altra aquesta sèrie de variables independents.

Com ja sabem, l'I.A.E. és un impost local que grava el mer exercici d'activitats empresarials, professionals o artístiques es facin o no en un local determinat. Aquest tribut ve a substituir, i a resumir en una sola figura impositiva, a les llicències fiscals i a l'impost de radicació.

La quota de l'impost o quota mínima està determinada pel Govern central en funció del nombre d'empleats, potencia instal·lada i superfície (en m²) del local. Els ajuntaments, aleshores, poden aplicar un coeficient d'increment únic per a totes les activitats exercides dins el terme municipal. La llei Reguladora de les Hisendes Locals, (Llei 39/1988, de 28 de desembre), estableix una taula de coeficients màxims a aplicar en funció del nombre d'habitants de cada municipi. També permet, per a una altra part, que els ajuntaments estableixin una escala d'índexs que ponderin la situació relativa de l'establiment en funció de la categoria del carrer.

EL MODEL

La mostra de l'estudi són els municipis espanyols capitals de província¹ amb més de 50.000 habitants (cens de població de 1991). Els coeficients són els aprovats per cada municipi en les seves ordenances fiscals per a 1992.²

Les variables que hem ajustat en una anàlisi de regressió en l'explicació de la variació dels coeficients de l'I.A.E. (C.IAE) entorn al seu valor mig són,

$$C.IAE_i = \alpha_0 + \alpha_1 X_{1i} + \alpha_2 X_{2i} + \alpha_3 X_{3i} + \varepsilon_i \quad i = 1 \dots 46 \quad (1)$$

1. Llevat de Teruel, Soria, Cuenca i Huesca (per tenir una població de dret inferior als 50.000 habitants), Avila i Pamplona.

2. (Font: El País, 28-10-1992, pág. 49).

La variable X1 recull la població de cada municipi. La finalitat no es altre que mesurar l'efecte que té, sobre els coeficients de l'impost, el fet que els nuclis urbans més poblats requereixin d'un volum de recursos més nombrosos per satisfer les necessitats dels seus residents.

La variable X2 és un índex d'endeutament municipal definit com el rati entre la càrrega financera (això és, el capítol 3 i 9 de despeses menys les operacions de tresoreria) i els ingressos corrents (menys les contribucions especials) un cop deduïda la càrrega financera. El propòsit d'incloure aquesta variable és veure, d'alguna manera, si els municipis més endeutats són, finalment, els que han augmentat més la factura de l'I.A.E als ciutadans.

La variable X3 expressa la despesa total corrent per càpita del municipi. Es tracta d'analitzar si aquells municipis amb una despesa corrent més alta es correspon amb majors coeficients de l'impost.³

ELS RESULTATS

La TAULA 1 mostra els resultats de l'estimació de l'equació (1) per Mínims Quadrats Ordinaris. Podem veure en la mateixa el signe positiu esperat de la variable X1 (Població), a més a més d'ésser estadísticament significativa (amb un $\sigma = 5\%$). La qual cosa vol dir que hi ha suficient evidència empírica, amb aquesta mostra de municipis, de l'existència d'un efecte creixent, si bé modest, de les dimensions dels municipis en la determinació dels coeficients de l'I.A.E..

Tanmateix podem observar de l'equació estimada (1) un coeficient per a la variable X2 (Índex d'Endeutament Municipal) negatiu i significatiu al nivell de confiança del 99%. De manera que podem dir, restant les altres coses constants, que són els municipis menys endeutats els que tenen un marge més elevat per fer créixer la quota de l'impost. Per la seva part la variable X3 (Despesa Total Corrent per càpita) malgrat exercir un efecte positiu sobre els coeficients de l'impost no és estadísticament significativa.⁴

3. Aquestes variables s'han obtingut a partir dels drets reconeguts i obligacions concretes per a cada municipi a l'any 1990. La font de la base de dades és el Banco de Crédito Local.

4. Quan es considera la despesa total no financera (això és, la despesa total corrent més els capítols 6 i 7) per càpita, els resultats de la regressió són gaire bé els mateixos. La qual cosa vol dir, amb la nostra mostra de municipis, que el volum de recursos esmerçats en despesa de capital no influeixen en la variació dels coeficients de l'I.A.E. [Agraïm la consideració d'aquest punt a N. Bosch].

L'estimació de l'equació (1) presenta un R^2 corregit del 21.5%, si bé l'estadístic F de la contrastació del model en el seu conjunt (igual a 5.12) és estadísticament significatiu a un nivell de confiança del 99%.⁵

Arribats a aquest punt constitueix una temptativa d'ulterior anàlisi ampliar el nostre model per considerar l'efecte de dos factors més: per a un cantó, l'incidència de la pressió fiscal municipal en la determinació final dels coeficients, en la mesura que cal pensar que aquelles ciutats amb menor pressió fiscal tinguin una menor resistència a l'augment de les quotes de l'impost [equació (2)].

Per a un altre cantó, l'efecte que pot exercir el fet que uns ajuntaments siguin d'un determinat color polític. En general, seria plausible creure que els municipis governats per partits d'esquerres fixessin uns coeficients d'increment més alts per fer créixer més la despesa pública municipal [equació (3)].⁶

Així doncs, la variable X4, afegida al nostre model original, recollirà la pressió fiscal mesurada com el quocient entre els ingressos tributaris i una estimació de la renda familiar disponible bruta⁷. Per la seva part la variable X5, també afegida a l'equació (1), es defineix com una 'dummy' i pren el valor 1 quan el partit o coalició en el govern és d'esquerres i 0 en els altres casos.

Els resultats de les revisions del nostre model inicial són, també, a la TAULA 1. L'estimació de l'equació (2) per Mínims Quadrats Ordinaris dona uns coeficients d'X1 i X2 amb els mateixos signes i estadísticament significatius. Alhora obtenim que la variable X4 (Pressió Fiscal), no essent estadísticament significativa, té un signe positiu contrari al que hom esperaria, doncs l'estimació d'aquest paràmetre indica que són els municipis amb major pressió fiscal els que més apugen els coeficients d'increment de l'I.A.E. La variable X3 un altre cop torna a tenir un signe positiu, encara que no sigui significativa. El contrast de la F (igual a 3.82) vàlida la significació del model en el seu conjunt.⁸

5. El valor d'una $F(3,42) = 4.29$ al nivell de confiança del 99%. Les correlacions dos a dos entre les variables explicatives són insignificants i els residus de l'estimació tenen una distribució aproximada a una normal i no estan correlacionats amb les variables explicatives.

6. De fet, la variable 'dummy' ideologia política té un demostrat efecte positiu i significatiu sobre el creixement de la despesa municipal, per a una mostra de municipis espanyols amb població superior als 50.000 habitants (veure, Bosch N. - Suárez-Pandiello J. "Seven Hypotheses About Public Choice and Local Spending (a Test for Spanish Municipalities)" paper presentat a l'Annual Meeting of European Public Choice Society, (1991).

7. S'ha utilitzat la renda provincial com una 'proxy' de la municipal, degut a la manca d'aquesta variable per a tota la mostra de municipis; tanmateix s'ha emprat la de l'any 1987 en espera de les dades per a 1989 (font: Renta Nacional de España y su Distribución Provincial 1987, B.B.V. 1989).

8. L'anàlisi dels residus del model, com anteriorment, es comporten d'acord amb una normal i estan incorrelacionats amb els regressors.

Pel que fa la l'estimació de l'equació (3), també per Mínims Quadrats Ordinaris, obtenim uns coeficients significatius estadísticament per a les variables X_1 i X_2 , però no pas per a la variable X_5 . És interessant veure com el seu signe coincideix amb l'esperat. De bell nou l'estadístic de la F vàlida la significació conjunta del model.⁹

CONCLUSIONS

Els resultats obtinguts permeten afirmar l'existència d'un efecte positiu i significatiu, si bé modest, del tamany de la població sobre els coeficients d'increment de l'I.A.E. Així mateix constatem una incidència de la variable endeutament municipal, també estadísticament significativa, contrària a la que hom esperaria, és a dir, en base a la nostra mostra són els municipis menys endeutats els que fixen majors coeficients. També obtenim un efecte positiu de la despesa corrent municipal per càpita sobre aquests coeficients d'increment de l'impost, si bé però, el coeficient no sigui estadísticament diferent de zero. Els resultats són els mateixos quan considerem la despesa no financera per càpita dels municipis, la qual cosa indica que les despeses de capital per càpita no exerceixen cap influència significativa en la variació dels coeficients de l'I.A.E.

La introducció al model original de la pressió fiscal i de la ideologia política ens ofereix uns resultats interessants ja que totes dues variables mostren una influència positiva en la fixació dels coeficients de l'I.A.E si bé, però, ambdós coeficients no siguin estadísticament significatius.

9. Ambdues variables estan incorrelacionades amb els restants regressors del model i els residus estan normalment distribuïts.

Taula 1
Estimació del coeficient d'increment de L'IAE

Variables Indep.	Equacions Economètriques		
	(1)	(2)	(3)
Constant	1.2084 *** (12.01)	1.2124*** (11.90)	1.1590*** (10.16)
X1	0.00000019** (2.61)	0.00000020** (2.61)	0.00000020** (2.70)
X2	-0.17344*** (-2.78)	-0.16983*** (-2.68)	-0.17348*** (-2.78)
X3	0.003295 (1.39)	0.002747 (1.03)	0.003414 (1.44)
X4		0.995 (0.46)	
X5			0.06690 (0.92)
R2 (adj.)	21.5 %	20.0 %	21.3 %
F	5.12	3.82	4.04

Les xifres entre parèntesis són el valor de l'estadístic t-STUDENT.

*** significació al nivell de confiança del 99%.

** significació al nivell de confiança de 95%.